

Nick SAVA

Revista "ATHENEUM" la cinci ani

Iată că luna aprilie ne-a adus o mică împlinire: revista **Atheneum** (care apare la Vancouver, Canada) a împlinit cinci ani de existență. E cazul, probabil, să facem un bilanț.

Acum cinci ani deci, în timp ce un grup de români se aduna pentru a discuta posibilitatea (timpul a dovedit ca era posibil; nu știu cât de oportun era demersul – dar asta este încă în dezbateră...) apariției unei organizații a românilor din Vancouver – alta decât una pe criterii religioase – Vică Albușel, care mai experimentase cu apariția unei reviste (religioase) în limba română, a propus să înființăm o revistă. În urma unui sondaj lansat pe lista de discuții, am decis și numele ei: **Atheneum**. Da, scris exact așa, pentru că, zicea unul, poate pentru 'ateneu' există un copyright, iar 'atheneum' este greu de pronunțat în engleză... Și apoi, depinde doar de noi să transformăm un nume în renume...

Primul număr a fost scris, în parte, de exact acei români idealști care credeau că românii au nevoie de o comunitate laică. Lor li se alăturaseră deja câțiva colaboratori – care aveau să îi înlocuiască în curând. Nu întotdeauna idealștii au talent la scris – sau determinare să scrie. În timp, numărul colaboratorilor a depășit cincizeci. Unii au scris mai mult, alții mai puțin; unii mai des, alții mai rar. Unii doar de câteva ori, scoțând probabil materiale de prin sertare... Alții însă au devenit scriitori, membri ai Uniunii, au publicat, deci, cărți. Unii din ei au câștigat premii literare, devenind cunoscuți în mediile culturale românești din țară și din diaspora românească. Pentru unii din ei, Atheneum a fost atelierul în care și-au format stilul, și-au întărit „văna” de scriitor.

A fost revista a Centrului Comunitar? Poate, formal, la început, datorită mai ales faptului că s-a afirmat singură a fi. La asta a contribuit și faptul că ideile ce stăteau la baza revistei și a organizației erau similare: păstrarea și promovarea culturii românești. Revista a înțeles că e de datoria ei să promoveze activitățile Centrului și, din puținul venit realizat, a contribuit la cufărul Centrului. Fără a primi nimic în schimb, trebuie să o spunem. Dintre colaboratorii inițiali, doar eu și Vică rămăsesem după trei luni... Dintre actualii colaboratori, doar doi mai sunt membri ai BC-RCC (British Columbia Romanian Cultural Center). Dintre abonații revistei, nici 20% nu sunt membri ai organizației... Fără a ajuta prea mult la promovarea revistei – era amintită doar când putea marca o *bilă albă* la activitățile Centrului. De ce această paranteză? Pentru că unii pescuitori în ape turburi – care își tulbură singuri apele în caz că nu le găsesc – se întreabă retoric cum de revista nu mai este a **comunității**. Și a lor, desigur, deși ei nu au dat un sfânt pe revistă, iar de pomenit, au pomenit-o doar pentru a o înjura. Reafirm ce le-am spus de multe ori: singura **comunitate** a revistei este cea formată din cititorii ei!

Ce a adus bun revista? În primul rând,

așa cum ziceam și mai sus, a căutat să promoveze cultura și tradițiile românești. Poate pentru românii din țară acest lucru nu este unul deosebit de important: ei le au, așa cum au aerul pe care îl respiră, apa pe care o beau, solul pe care pășesc. Ei mai degrabă trebuie să facă eforturi să scape de presiunea acestor tradiții, acestei culturi. Din păcate, cosmopolitismul românului nu este un lucru nou, l-au remarcat și Filimon, și Alecsandri, și Hașdeu, și alții de atunci încolo. Am înlocuit grecoțismele cu franțuzisme, ca acum să trecem la anglicisme. Pe drum, am mai luat kitschuri de tot felul, muzică *populară* sârbo-turco-figănească, și alte *tradiții* care, cine știe cum, și-au făcut loc și în *cultura* românului din diasporă... În plus, românii de aici fac eforturi susținute, demne de cauze mai bune, să uite complet nu numai cultura și tradițiile românești, ci chiar și limba. Doar de aceea au venit aici: să devină canadieni.

Cu cât mai repede, cu atât mai bine! Așa e – de aceea nici nu am încercat să le vărăm revista pe gât. E decizia lor. Sper să fie fericiți cu ea, vor trebui să trăiască pe baza ei.

Noi ne adresăm doar celor care nu vor să renunțe. Nu încă. Cei care, împlinindu-se material, găsesc loc și pentru partea spirituală a vieții. Da, unii prin religie, dar unii și prin legătura pe care vor să o mențină cu limba și tradițiile românești.

Să știți, uneori moștenirea nu este doar binecuvântare. Unii pot crede că este și un blestem – dar eu nu cred acest lucru. Este doar o datorie care, acceptată, asumată, ne poate împlini. Avem în urmă două mii de ani de tradiții și o cultură originală. Poate chiar mai veche de atât, întrucât își trage seva din culturile neolitice care au marcat începutul civilizației în Europa. Cine se mai poate lăuda cu așa ceva? Celții, evreii, farsii (perșii), indienii, chinezii și japonezii. Atât. *Well*, și amerindienii. Toate aceste populații au supraviețuit tocmai datorită faptului că s-au încăpățânat să nu-și uite tradițiile. În timp ce multe alte nații, unele cu adevărat mari prin realizări, au dispărut de mult. Sau s-au pierdut... Grecii de azi nu au mai nimic din spiritul elenic clasic, nici Levantul din elenism, nici arabii din ceea ce a marcat civilizația lor în expansiune... Așa a fost cu toți cei ce au preferat, din tot felul de motive – dar cel mai ades din a le fi *bin* – să renunțe la povara grea a tradițiilor strămoșești.

E ușor să le păstrezi? Nu e, deloc. Zicea un înțelept popular: „moartea e ușoară ca fulgul, datoria e mai grea ca

muntele”. Uneori sunt condiții care ajută: o masă inertială uriașă, ca în cazul chinezilor, indienilor. Alteori, izolarea teritorială, ca în cazul japonezilor, amerindienilor. Unele culturi au avut puterea să înglobeze alte culturi, cum a fost cazul farsilor care, deși sunt *arabi*, păstrează aproape intactă moștenirea persană. Asta după ce i-au înglobat pe babilonieni, pe eleniști, pe arabi... Și, prin ei, indo-europeni, neam de neam cu noi, ajungem în Europa.

Celții sunt nația care a dat cel mai mult culturii europene. De la cultura bronzului și cea a fierului, până la organizare socială, idei filosofice, motive culturale – și până la tranziția între civilizația antică și *renașterea* carolingiană, înspre evul mediu dezvoltat. Ei s-au păstrat, dându-se altora conștiinți de superioritatea lor culturală, și când nu au mai putut, s-au retras în enclave, pe insula Irlandei, în munții Scoției, în

Cornwall – sau

chiar fugind în

Lumea Nouă,

unde și-au păstrat

moștenirea în

comunități puter-

nice. Și azi

asistăm la renaș-

terea culturii cel-

tice. Muzică,

dans, poezie, arta

lor, în general, se

arată a fi tot atât

de viguroasă ca

acum trei mii de

ani!

Și noi? Noi am

avut, dintotdea-

una, reziliența

codrului. Nici to-

porul, nici chiar

focul nu pot să

distrugă un codru.

O nucă, o ghindă căzută la pământ, îl fac

să renască. Cel mai adesea se pleacă sub

vânturi și nu se frânge. Se îmbrățișează

cu frații săi și gâsește putere în număr.

Copacii, oricât de falnici, au puține șanse

în afara codrului. Se pierd...

Au venit multe neamuri peste noi și

am rezistat. De ce? Pentru că întotdeauna

noi am avut o conștiință de neam. Am

spus: „noi suntem români!” Așa cum

evreii gândesc oriunde, oricând, „noi

suntem copiii lui Dumnezeu”, așa noi am

gândit „de la Râm ne tragem!” În masa de

venetici ce veneau și se duceau, noi

aveam conștiința unui neam străvechi,

moștenitor a împăraților de la Roma. În

timp ce alții, grecoteii de la Bizanț, rușii

de la Moskva, doreau să devină noua

„Romă” – noi eram. Noi nu încetasem să

fim Roma. Prin limbă, prin cultură, prin

tradiții. Asta ne făcea să stăm mândri în

iobăgia maghiară – știam că mai curând

sau mai târziu va veni și vremea noastră,

atunci când lumea ne va recunoaște așa

cum am fost și suntem încă.

Și mai eram conștiinți de bogăția

comorilor noastre culturale. Ce puteam lua

de la alții, când noi făcusem vasele de la

Cucuteni și Hora de la Frumușică, noi

plămădisem Gânditorul de la Hamangia?

Ce, când noi aveam Miorița, și Meșterul

Manole, doina și baladele și basmele,

legende, poveștile, snoavele, pe Păcală și pe Anton Pann, pe Barbu Lăutarul, pe Eminescu, Brâncuși, Luchian, Enescu, Eliade...? Putem noi da altora, putem face schimb cu ei de la egal la egal – dar nu renunțând la ce este al nostru pentru a digera, fără discernământ, tot ce ne dă „societatea consumeristică”? Deși, recunosc, ciocoi au fost, ciocoi sunt încă... Tot mai mulți români nu mai sunt mândri că sunt români. Tot mai mulți admiră ce are vecinul – chiar dacă singura lui „cultură” se numește *Big Mac*.

Cam pe aici suntem noi, revista Atheneum. Încercând să nu ne împiedicăm în ciocoi. Încercând să preluăm și să transmitem o parte din moștenirea culturală pe care o avem. Prin scrieri originale, dar și prin scrieri preluate de la înaintașii noștri. Mai ales încercăm să redescoperim scrieri ale românilor care, din motive politice sau, poate, economice, au decis să trăiască departe de țară. Să aducem un omagiu celor care au știut să sufere, cu demnitate, unul din acele vânturi ce s-au abătut asupra neamului nostru – teroarea comunistă. Să criticăm tarele perioadei de tranziție, în speranța îndreptării lor. Să marcăm, în răbojul timpului, un moment tot atât de interesant și unic ca cele marcate de înaintașii noștri. Ducând astfel mai departe povara grea, dar prețioasă, a moștenirii.

Care sunt dificultățile revistei? Sunt câteva, e bine la moment de bilanț să le amintim și pe ele. Există invidie și nepăsare, există ură personală și răutate din prostie... Încercăm să le contracărăm prin dedicație, prin perseverență, prin îndârjire chiar. Refuzăm să ne plecăm dorinței unora spre facil, spre *entertainment*. Nu existăm pentru a face bani, nu ne interesează senzaționalul găunos, nici știrile *căldușe*. Suntem aici pentru a fi, pentru a susține idei, nu a face *gargară literară*. Cum nu ne-am așteptat niciodată la nimic, nici nu avem nimic ce pierde. Cei ce cred că vor face revista să dispară, se înșeală amar! Când vor fi puțini abonați, vom tipări puține exemplare. Când nu vor mai fi deloc, vom transforma revista într-una *on-line*. Cât timp știm că va fi măcar un singur cititor, revista nu va dispărea! Pentru că nu putem promova rezistența la dispariția moștenirii culturale, fără a ne dovedi noi înșine rezistenți la adversitățile de tot felul.

Vă spun acum, la cinci ani de la apariția revistei, cu toată seriozitatea: revista merge mai departe!

Nota Redacției: Nick Sava este Redactorul șef al revistei **Atheneum**, revistă lunară de cultură și informație a comunității române din Canada. Revista apare la Vancouver, Canada. Pentru abonamente vizitați website-ul www.atheneum.ca sau contactați redacția revistei la adresa:

Atheneum
206-145 West Keith Rd.
North Vancouver, BC
V7M 1L3
Email: redactia@atheneum.ca

